

We Lwowie, dnia 5. września 1903.

Aleg. 239

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o regulacji rzek stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami spławnymi.

Wysoki Sejmie!

W myśl ustawy z d. 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103 ma być wykonaną w latach 1904 do 1923 regulacja rzek stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami spławnymi kosztem 38,680.000 koron. z czego państwowy fundusz kanałowy pokrywa 60%, fundusz krajowy zaś 40% (15,472.000 koron). W pierwszym 9-letnim okresie budowy od r. 1904 do r. 1912 uiszczyć ma fundusz krajowy w myśl §. 4. powołanej ustawy sumę 6,962.400 koron, czyli rocznie 773.600 koron.

Gdy w myśl ustawy z d. 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66 z rokiem 1904 mają być podjęte przy udziale kraju wielkie roboty wodne tak przy budowie kanałów spławnych, jak i przy regulacji rzek, oraz publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych, które wymagają tak znacznych nakładów ze strony kraju, że im normalny budżet krajowy sprostać nie zdoła, uchwalił Wysoki Sejm opierając się na procedensach w innych krajach koronnych, na posiedzeniu z d. 11. lipca 1902 rezolucją, którą wezwał c. k. Rząd:

„ażeby ze względu na niepomysłny stan finansów kraju wyjednał w drodze konstytucyjnej dla królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem bezprocentową pożyczkę z c. k. skarbu państwa w sumie 20,000.000 koron płatną w dwudziestu ratach rocznych od roku 1904 do r. 1923 po 1,000.000 koron, a zwrotną w czterdziestu równych ratach rocznych od r. 1924 do r. 1963 celem umożliwienia krajowi spłaty datku konkurencyjnego do kosztów regulacji rzek i publicznych robót melioracyjnych mających się podjąć w tym 20-letnim okresie w myśl §. 5. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66“.

O przychylnie załatwienie tego ważnego postulatu kraju odnosił się Wydział krajowy pismami z d. 28. listopada 1902 l. 66.000 do JE. P. Prezesa Koła posłów polskich w Radzie państwa i do JE. P. Ministra dla Galicyi; mimo poparcia tej sprawy przez c. k. Namiestnictwo nie powiodło się jednak Reprezentacji naszego kraju w Radzie państwa wyjednać u c. k. Rządu uwzględnienia powyższej rezolucji.

Z tego powodu Wydział krajowy, nie mogąc pomieścić tak znacznego wydatku 773.600 kor. w preliminarzach funduszu krajowego na r. 1904 i lata następne bez obciążania kraju dalszymi dodatkami do podatków, widzi się zmuszonym przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek na zaciągnięcie pożyczki celem pokrycia datku kraju do kosztów regulacji rzek kanałowych w pierwszym okresie 1904—1912. Pożyczkę uważa Wydział krajowy w tym wypadku tembardziej za usprawiedliwioną, że chodzi tu o wydatek pro dukcyjny, którego korzyści dopiero w szeregu lat następnych wykażą się w gospodarstwie społecznem naszego kraju.

Pożyczkę tę proponuje Wydział krajowy zaciągając przez wydanie obligacyi krajowych według typu ustanowionego ustawą z d. 6. grudnia 1892. Dz. u. kraj. Nr. 84 (na konwersyę obligacyj indemnizacyjnych), tj. ze stopą 4% i terminem umorzenia 50 letnim, którym to obligacyom w myśl końcowego ustępu §. 16. państwowej ustawy kanałowej przysługiwać będzie uwolnienie od stempli i należności, podatku dochodowego i stempla kuponowego przyznane w §. 11. państwowej ustawy melioracyjnej (z d. 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr 116). Wysokość tej pożyczki preliniuje Wydział krajowy na 7 milionów imiennej wartości; przypuszczając bowiem 2% stratę na kursie (z początkiem września rb. notowały 4% obligacye krajowe na giełdzie wiedeńskiej 99·40 do 100·40 i 98·90—99·90 za 100), spodziewa się Wydział krajowy osiągnąć z tej pożyczki przy powolnem i stopniowem w ciągu lat dziewięciu realizowaniu 6,860.000 koron w gotówce, a że z dotacyi dyspozycyjnej na regulacye rzek niespławnych pokryto już 40% kosztów generalnego projektu w kwocie 84.000 kor. i oddano do dyspozycji c. k. Namiestnictwa, uchwaloną przez Wys. Sejm dotacyę na regulacyę Raby od Gawłowa do Bogucie 54.134 kor., okaże się dyspozycyjna suma 6,998 134 koron, która przewyższa potrzebę (6.962.400 kor.) o 35.734 kor.

Jakkolwiek dla całej pożyczki ustanowionj będzie jeden 50-letni okres umorzenia, Wydział krajowy nie wstawia do preliminarza krajowego na r. 1902 całej półrocznej raty anuitetowej, która wynosi 162.419 kor. 18 gr., lecz tylko $\frac{1}{3}$ część tej raty w kwocie okrągłej 18.047 kor., gdyż tylko $\frac{1}{3}$ część pożyczki będzie w ciągu roku 1904 zrealizowaną, wskutek czego $\frac{2}{3}$ części raty anuitetowej wpłynie do funduszu krajowego.

Jak już w przedłożeniu z d. 27. grudnia 1902. l. 92.425 o budowlach wodnych i melioracyach (pag. 2—6 i aleg. 2 i 3) Wydział krajowy miał zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi, galicyjska ustawa krajowa z dnia 18. września 1901., Dz. u. kr. Nr. 103 o regulacyi rzek kanałowych, której projekt wniesiony został do Wys. Sejmu w r. 1901 jako przedłożenie rządowe i bez poprzedniego zapytania Wydziału krajowego, jak to przepisuje ustęp pierwszy §. 5. państwowej ustawy kanałowej, nie odpowiada w należytej mierze dzisiejszym pojęciom o regulacyi systematycznej rzek, gdyż ogranicza roboty tylko na dolne, a po części środkowe przestrzenie dopływów Wisły i Dniestru, nie zapewniając równocześnie doniosłych, a może nawet ważniejszych regulacyj górnych przestrzeni wraz z zabudowaniem potoków górskich i zalesieniem źródlowisk. W przeciwieństwie do tej ustawy stoi analogiczna ustawa czeska o regulacyi rzek kanałowych, wniesiona do Sejmu przez Wydział krajowy w r. 1902, a w roku bieżącym sankcyonowana, która nie ogranicza regulacyi do pewnych tylko przestrzeni, lecz obejmuje całe dorzecze, mianowicie: potrzebne regulacye dopływów, zabudowania potoków górskich, budowę rezerwoarów w górach, które służyć będą do wytworzenia siły wodnej dla celów przemysłowych, rolniczych i elektrycznych, do opatrywania gmin w wodę i dla nawodnień, zalesienia nagich stoków górskich, a nawet osuszenia gruntów i nawodnienia wielkich obszarów łąk. Dlatego też z 75 milionów koron przeznaczonych wedle ustępu trzeciego §. 8. państwowej ustawy kanałowej na regulacyę rzek w okresie 1904—1912, Galicya, która stanowi 41·4% wszystkich 6 krajów interesowanych pod względem obszaru, otrzymała 19,398.600 kor. czyli 25·86%, podczas gdy Czechy, których obszar przedstawia 27·4%, uzyskały 35,000.000 kor. czyli 44·66%, oprócz dodatku 3,000.000 kor. z państwowego funduszu melioracyjnego.

Wobec tak nierównomiernego traktowania Galieyi w porównaniu z Czechami Wydział krajowy, przedkładając na żądanie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych program dalszej regulacyi rzek ułożony przez departament wodny c. k. Namiestnictwa wspólnie z krajowem biurem melioracyjnem, zażądał w odezwie z d. 30. listop. 1902 l. 56.475. wystosowanej do c. k. Namiestnictwa wydania noweli do galic. ustawy regulacyjnej, któraby uchylając postanowienie §. 14. tej ustawy, rozszerzyła roboty na całe dorzecze rzek kanałowych wraz z zabudowaniem i zalesieniem źródlowisk, podobnie jak czeska ustawa regulacyjna.

Proponowane przez Wydział krajowy uzupełnienie regulacyi rzek kanałowych obejmowałoby, jak to w aleg. 2 i 3. przedłożenia Wydziału kraj. z d. 27. list. 1902, l. 92.425 szczegółowo wyluszczone,

a) regulację górnych przestrzeni rzek kanałowych i ich dopływów (Skawy, Raby, Wisłoki, Ropy, Jasiołki, Wisłoka, Sanu, Wiaru, Strwiąża, Dniestru i Oporu) kosztem 12,512.000 koron;

b) regulację i zabudowanie potoków górskich wraz z potrzebnem zalesieniem w dorzeczu dróg wodnych (Dunajca i Popradu, Soły, Skawy, Raby, Białe, Wisłoka, Sanu, Dniestru górnego i dolnego, Łomnicy, Bystrzyca sołotwińskiej i nadwórniańskiej) kosztem 15,596.000 koron;

ogółem kosztem 28,138.000 kor. z czego pokryłby państwowy fundusz kanałowy 60%, fundusz krajowy zaś 40%.

To proponowane uzupełnienie regulacji rzek kanałowych jest niezbędnie potrzebne nie tylko dla zmniejszenia rozmiarów powodzi, lecz także dla zabezpieczenia mających się uregulować rzek kanałowych przed zaszutrowaniem, a więc dla utrzymania należytego uregulowanych łóżysk i zapewnienia spławu drzewa z gór do kanałów spławnych, a nadto leży w interesie kanałów spławnych, które zasilone będą wodą z tych rzek stanowiących z kanałami wspólną sieć wodną, gdyż roboty górskie z jednej strony ochronią kanały alimentacyjne od zaniesienia żwirem, z drugiej strony zaś złagodzą ekstremy różnie w poziomie wód, których ilość na rzekach górskich w czasie posuchy jest minimalna, tak iż w razie zaniechania robót górskich ilość zwyczajnej wody w rzekach górskich nie wystarczy nawet do utrzymania ruchu na kanale spławnym, nie mówiąc już o urządzeniach melioracyjnych (nawodnieniach), jakie w myśl ustępu trzeciego §. 13. państwowej ustawy kanałowej przy budowie kanałów spławnych mają być wykonane. Już bowiem przy projektowaniu kanału Ostrawa-Kraków przekonała się e. k. Dyrekcya dla budowy dróg wodnych, że ilość wody w rzece Sole przy stanach niskich nie wystarczy do zasilenia przestrzeni szląskiej i galicyjskiej (po Skawę) tego kanału, wskutek czego ta Dyrekcya zmuszoną jest zaprojektować w dorzeczu Soły zapory górskie i zbiorniki, jakie właśnie są przewidziane w czeskiej ustawie regulacyjnej.

Uznając tę potrzebę rozszerzenia robót na rzekach kanałowych, przedłożyło też e. k. Namiestnictwo wedle odezwy z d. 23. stycznia 1903, l. 150 757/02 wniosek Wydziału krajowego w sprawie wydania noweli do galic. ustawy regulacyjnej e. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i rolnictwa z poparciem; dotychczas jednak nie została nam zakomunikowaną decyzja e. k. Rządu.

Tymczasem coraz częściejsze katastrofy powodziowe na górnej Wiśle, które w miarę postępu robót regulacyjnych na Szląsku i na rzece Sole z coraz większą intensywnością występują, a z których ostatnia tegoroczna przewyższyła co do rozmiarów pamiętną powódź z r. 1884, potwierdzają zapatrywanie Wydziału krajowego wyrażone już w sprawozdaniu powodziowem z r. 1884. (aleg. 73. pag. 9), że same tylko roboty regulacyjne wykonane w dolnym biegu rzek bez równoczesnego przeprowadzenia robót górskich są niedostateczne, gdyż wskutek przyspieszenia odpływu wody doprowadzają do głównych recipientów raptownie ogromne ilości wody z namulem, piaskiem i żwirem i powodują jeszcze większe wylewy.

Najdobitniej zaś udowadniają potrzebę równoczesnego prowadzenia robót górskich z regulacjami rzek tegoroczne szkody powodziowe w budowach regulacyjnych wykonanych przez e. k. Namiestnictwo na rzece Sole, gdzie wielka woda zasilana rumowiskiem z licznych dzikich potoków zasypała uregulowane łóżysko na przestrzeni około 10 km. w powiecie żywieckim, zburzyła poprzeczne budowle regulacyjne i wyrobiła całkiem nowe dzikie koryta, narażając fundusz regulacyjny na ogromne straty.

To też ludność interesowana w zachodnich powiatach kraju całkiem słusznie domaga się coraz natęższej przeprowadzenia zabudowań potoków górskich i zalesienia źródlisk rzek karpaccich, któremu to żądaniu zebrani po powodzi lipcowej w Krakowie prezesowie Rad powiatowych dali dobitny wyraz w znanych rezolucjach.

Jakkolwiek więc dotychczas nie nadeszła decyzja e. k. Rządu co do proponowanego uzupełnienia regulacji rzek kanałowych, Wydział krajowy uznając nagłą potrzebę tego uzupełnienia robót, pozwala sobie przedłożyć projekt ustawy zmieniającej postanowienia §§. 14. i 15. galicyjskiej ustawy regulacyjnej, a zapewniającej, podobnie jak w Czechach, przeprowadzenie robót górskich przy 60% udziale państwowego funduszu kanałowego w kosztach.

Co do kodyfikacji noweli zauważamy, że zrealizowanie każdego poszczególnego przedsięwzięcia (regulacji górnej przestrzeni wraz z zabudowaniem i zalesieniem) zależne będzie podobnie jak w Czechach, od wejścia w życie osobnej ustawy krajowej, która wydana zostanie w miarę postępu budowy tak na kanałach splawnych, jak i na rzekach kanałowych. Specjalna ustawa krajowa ustanowi także termin rozpoczęcia i czas trwania robót przy każdym przedsięwzięciu, tak ażeby nie wszystkie roboty równocześnie były rozpoczynane, co ze względu na finanse kraju, jak i stan państwowego funduszu kanałowego (ryczałtu przeznaczzonego na regulację rzek) mogłoby być połączone z trudnościami.

Uzupełniając sprawozdanie z dnia 27. grudnia 1903 l. 92.425, o ile ono dotyczy regulacji rzek kanałowych, mamy zaszczyt podać do wiadomości Wysokiemu Sejmowi, że w roku bieżącym e. k. Namiestnictwo prowadzi energicznie dalsze studia dla generalnego projektu, oraz że reskryptem z dnia 21. czerwca 1903 l. 25.218 zwróciło e. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy regulacyjnej, który to projekt nadesiało nam e. k. Namiestnictwo odezwa z dnia 25. lipca 1903 l. 82.742.

Aleg. 1. i 2. tego rozporządzenia wykonawczego tudzież uwagi Wydziału krajowego co do Aleg. 3. i 4. Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy przedstawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone /./ projekty:

1. ustawy o zaciągnięciu pożyczki na pokrycie datku kraju do kosztów regulacji rzek mającej się wykonać w myśl ustawy z dnia 18. września 1901, Dz. u. kraj. Nr. 103.

2. ustawy zmieniającej postanowienia §§. 14. i 15. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 o regulacji rzek wykonać się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66 w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakow.

Marszałek krajowy:

S. Badeni m. p.

Sprawozdawca:

Dr. Tadeusz Pilot m. p.

Członek Wydziału krajowego.

Projekt rozporządzenia wykonawczego

do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901 r. Dz. u. kr. Nr. 103.
o wykonaniu regulacji rzek w Królestwie Galicyi i Lodomeryi wraz
z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

§ 1.

Regulację poniżej wymienionych rzek względnie przestrzeni
rzek:

- A.
- 1) Skawy od Suchej do ujścia do Wisły;
 - 2) Raby od Lubienia do ujścia do Wisły;
 - 3) Popradu od Muszyny do ujścia do Dunajca;
 - 4) Wisłoku od Frysztaka do ujścia do Sanu;
 - 5) Wiaru od Niżankowic do ujścia do Sanu;
 - 6) Stryja od Turki do ujścia Dniestru;
 - 7) Świcy od Weldzirza do ujścia do Dniestru wraz z jej dopływem Sukiem od Bolechowa do ujścia do Świcy;
 - 8) Bystrzycy sołotwińskiej od Sołotwiny i nadworniańskiej od Zielonej aż do ich połączenia, tudzież połączonej Bystrzycy do ujścia do Dniestru;
 - 9) Tanwi od granicy rosyjskiej do ujścia Sanu;
 - 10) Dunajca od Nowego Targu do Nowego Sącza;
 - 11) Wisłoki od Żmigrodu do Jasła;
 - 12) Sanu od Liska do Sanoka ma przeprowadzić Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym na rachunek datków państwowych i krajowych do funduszu budowy określonego w § 4.

Regulację przestrzeni rzek:

- B.
- 13) Dunajca od Nowego Sącza do Zgłobie;
 - 14) Wisłoki od Jasła do Mielca;
 - 15) Sanu od Sanoka do Składu solnego, ma przeprowadzić wyłącznie Administracya państwa na rachunek datków państwowych do funduszu budowy określonego w § 4.

§ 2.

Wykonać się mające na rzekach w § 1. wymienionych systematyczne roboty regulacyjne mają na celu:

- a) skoncentrowanie i ustalenie łożyska rzeki zapomocą budowl, oprócz uzyskania odpowiedniego wyrównania spadków.
- b) ochronę brzegów, tudzież przyległych gruntów i zabudowań;

c) obniżenie teraźniejszego poziomu wysokich wód w celu zmniejszenia powodzi przez pogłębienie koryta;

d) uregulowanie, względnie wstrzymanie ruchu żwirów i ochronę nadbrzeżnych gruntów urodzajnych przed zażwirowaniem i zapiaszczeniem;

e) ułatwienie i umożliwienie splawu (o ile ustrój danej rzeki na to zezwoli), na przestrzeniach zaś rzek wymienionych w § 1. lit. B.)od 13 do 15) także ich usplawienie dla statków i tratw.

g) uzyskanie napowrót rozległych teraz szutrem zaniesionych, nieurodzajnych powierzchni dla gospodarstwa względnie zalądowanie odciąć się mających starych łożysk, przy możliwym uwzględnieniu rybolostwa.

W celu zapewnienia systematycznego prowadzenia robót regulacyjnych należy przedewszystkiem wykonać hydrotechniczny pomiar dotyczących przestrzeni rzek, a więc oględziny tych rzek przez organa techniczne Administracji państwa i Wydziału krajowego w celu protokolarnego ustalenia zasad, przestrzegać się mających przy robotach regulacyjnych, które należy przedłożyć c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

§. 3.

Po dokonaniu potrzebnych robót przedwstępnych ma Administracja państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym oznaczyć ostatecznie całe koszta regulacyj rzek względnie części rzek oznaczonych w § 2. L. A od 1. do 12.

Ustalenie tych kosztów uzyska się na podstawie ogólnych projektów i kosztorysów, które opracuje c. k. Namiestnictwo z uwzględnieniem ogólnego programu dla poszczególnych regulacji a po poprzednim ich udzieleniu Wydziałowi krajowemu podda uchwałę komisji oznaczonej w § 8. i przedłoży je następnie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia (§§ 3, 10 i 11, ustawy krajowej).

Oznaczenie potrzebnych do regulacji przestrzeni rzek wymienionych w § 1. litera B, od 13 do 15. środków pieniężnych zastrzega się Administracji Państwa. Okres budowy ustanawia się na 20 lat począwszy od r. 1904. Potrzebne do przeprowadzenia regulacji rzek wymienionych w § 1. kwoty zabezpieczone na razie tylko dla dziewięcioletniego okresu budowy od 1904 do 1912 włącznie (§ 4. ustawy kraj.) Kwoty potrzebne do przeprowadzenia regulacji po roku 1912 zabezpieczy się co do datków państwowych w myśl §. 9. ust. z dnia 11. czerwea 1901 dz. p. p. Nr. 66 w drodze konstytucyjnej zaś co do datków krajowych w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 4.

Przewidziany w §. 4. ustawy krajowej dla dziewięcioletniego okresu budowy 1904 do 1912 fundusz budowy ma być utworzony co do wydatków potrzebnych w tym okresie budowy na regulację przestrzeni rzek oznaczonych w §. 1. lit. A. od 1 — 12 z datków państwowych i krajowych, natomiast co do wydatków potrzebnych w tym samym okresie na regulację przestrzeni rzek wymienionych w §. 1. lit. B pod 13 — 15) włącznie z datków państwowych.

Do pokrycia kosztów potrzebnych na przestrzeniach rzek oznaczonych w §. 1. lit. A. od 1 — 12 w czasie dziewięciolet-

tniego okresu bydowy od 1904 do 1912 ma się przyczyniać:

Państwo, 60% przyjętych na ten okres kosztów regulacji t. j.	10,443.600 K.
kraj. 40% t. j.	6,963.400 „
razem	<u>17,406.000 K.</u>

Datki państwowe do funduszu budowy przeznaczanego na pokrycie kosztów regulacji przestrzeni rzek oznaczonych w §. 1. B. od 13 — 15 mają wynosić w okresie 1904 — 1912. 8,955.000 K. Kwotami rozporządzalnemi każdorazowo z funduszu budowy należy zarządzać oddzielnie według §. 1. niniejszego rozporządzenia względnie według przytoczonego w tym §. grupa A. i B.

C. k. Namiestnictwo zarządza funduszem budowy; Wydziałowi krajowemu służy jednak prawo wglądania w zarząd funduszem budowy w miarę postanowień niniejszego rozporządzenia, o ile chodzi o kwoty przeznaczone dla grupy A.

Dla zarządu funduszem budowy obowiązują przepisy, dotyczące się zarządu państwowych dotacyi dla budowy wodnych, o ile niniejsze rozporządzenie wykonawcze nie zawiera odmiennych postanowień. — Ilekroć w następnych postanowieniach niniejszego rozporządzenia będzie mowa o funduszu budowy, mają być rozumiane kwoty przeznaczone dla grupy A lub B w miarę tego, czy jest mowa o przestrzeniach rzek wymienionych w § 1. pod 1 — 12 czy też, pod 13 — 15.

§. 5.

Przeznaczone dla grupy A datki państwowe i krajowe mają wypłacać państwo i kraj. od 1904 r. do 1912 r. począwszy w ratach, których wysokość i terminy płatności oznaczy Administracya państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym, po zatwierdzeniu ogólnego programu budowy i w miarę potrzeby. — Dotyczące postanowienia wymagają zatwierdzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych w porozumieniu z innemi interesowanemi ministerstwami.

Kwoty dla grupy B. będą wpływały do funduszu budowy od Administracyi państwa w ratach odpowiednich do potrzeby względnie do postępu budowy.

Wszystkie odsetki z kapitału funduszu budowy umieszczonego pożytecznie przed jego użyciem, — dochód z gruntów uzyskanych wskutek robót regulacyjnych lub w jakikolwiek sposób nabytych wzgl. kapitał uzyskany z ich sprzedaży, następnie wszystkie kary konwenyonalne, przepadłe wadya i inne dochody wpływają do funduszu budowy.

Co do datków konkurencyjnych względnie co do zastępujących je opłat mających się nałożyć na dorzecze, należy stosować się do postanowień §. 3. ustęp 3 i 4. ustawy krajowej.

§. 6.

Ewentualne nadwyżki kasowe, po upływie dziesięcioletniego okresu budowy od r. 1904 — 1912, przeznaczone są także po roku 1912 wyłącznie na regulację odnośnych rzek.

§. 7.

Z funduszu budowy oznaczonego w §. 4. należy w myśl §§. 6. i 11. ustawy krajowej pokrywać także wydatki połączone z przedwstępniemi robotami technicznymi, wszystkie koszta zarzą-

du tudzież koszta utrzymania tak wybudować się mających, jakoteż istniejących już budowli regulacyjnych w dotyczących przestrzeniach rzek, które wykonano bądź z funduszu państwowego (budowle drogowe i wodne) bądź też jako budowle konkurencyjne.

W tym celu obejmuje państwo na rachunek funduszu budowy zarząd wszystkich odsypisk, które powstały wskutek wykonanych dotąd w drodze konkurencyjnej budowli wodnych, o ile one nie przeszły na podstawie ugody, lub w myśl §. 47. galicyjskiej ustawy wodnej w posiadanie prywatne, tudzież zarząd gruntami nabytymi swego czasu dla tych budowli. Dochód z wymienionych odsypisk i gruntów wpływa do funduszu budowy.

Istniejące odsypiska i nabyte grunta, należące wyłącznie do Skarbu państwa (państwowy zarząd drogowy, budowli wodnych, lub kolejowy) albo do funduszu krajowego, pozostają nadal w posiadaniu i pod zarządem Skarbu względnie funduszu krajowego, dopóki nie zostaną sprzedane w myśl §. 47. galic. ustawy wodnej właścicielom sąsiednich gruntów. W ostatnim razie ma ewentualny z nich dochód tudzież uzyskany z ich sprzedaży kapitał wpływać do skarbu państwa, względnie do funduszu krajowego.

Co do utrzymania budowli wykonać się mających na podstawie w mowie będącej ustawy krajowej, jakoteż budowli już istniejących, po upływie 20-letniego okresu budowy, obowiązuje §. 7. ustawy krajowej.

§. 8.

Celem powzięcia uchwał we wszystkich zasadniczych technicznych i ekonomicznych sprawach tyczących się regulacji rzek objętych niniejszą ustawą, o ile te regulacje nie mają być wykonane, na wyłączny koszt państwa, albo na podstawie osobnych ustaw krajowych ma być utworzona w myśl §. 8. i 15. ustawy krajowej komisya regulacyjna z siedzibą we Lwowie. Komisya ta ma tytuł: „Komisya dla regulacji rzek w Galicyi“ prowadzi obrady pod przewodnictwem e. k. Namiestnika, lub jego zastępcy, a w skład jej wchodzi:

a) po jednym członku e. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i handlu mianowanym w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministarstwami;

b) jeden administracyjny i jeden techniczny zastępca e. k. Namiestnictwa.

c) jeden administracyjny i jeden techniczny zastępca Wydziału krajowego;

d) po jednym zastępcy obydwóch towarzystw rolniczych we Lwowie i w Krakowie.

Dla każdego członka komisyi ma być ustanowiony zastępca, który w razie nieobecności właściwego członka lub innej przeszkody wchodzi w jego miejsce.

Członkowie i ich zastępcy wymienieni pod lit. *c)* i *d)* mają być mianowani na czas trwania tej instytucyi, z której ona weszli w skład komisyi dla regulacji rzek.

Jeżeli podczas wykonywania regulacji objętych ustawą krajową okaże się potrzeba przedsięwzięcia robót w celu nieszkodliwego odwrócenia wód górskich w myśl ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 117, wówczas komisya będzie spełniała czynności komisyi krajowej w myśl §. 23. wyżej wymienionej ustawy

państwowej, z zastrzeżeniem uzupełnienia jej wedle §. 24. tej ustawy delegatem c. k. Ministerstwa kolejowego.

C. k. Ministrowi rolnictwa służy prawo delegować w takim razie do komisji także osobnego zastępcę Ministerstwa rolnictwa z prawem przysługującym w myśl §. 9. ustęp 2. ustawy krajowej zastępcom ministeryalnym.

Oprócz tego należy w tym wypadku powołać do komisji zastępcę c. k. techniczno-lasowego oddziału dla zabudowania potoków górskich, ze sekcji samborskiej.

Komisji przysługuje prawo powoływać na posiedzenia w poszczególnych wypadkach znawców z głosem doradczym do wyjaśnienia szczególnych kwestyj fachowych np. przy obradowaniu nad sprawami tyżącemi się rybolostwa, zanieczyszczenia wody w rzekach i t. p.

Do prowadzenia protokołu komisji ma c. k. Namiestnictwo ustanowić protokolanta bez prawa głosowania.

§. 9.

Do zakresu działania komisji regulacyjnej należy:

a) Powzięcie uchwał co do opracowanego przez c. k. Namiestnictwo ogólnego programu i ogólnego kosztorysu dla całkowitej regulacji rzek i przestrzeni rzek, wykonać się mającej wspólnym kosztem państwa i kraju (§. 1. lit. A) następnie co do porządku przedsięwziąć się mających robót, wreszcie co do rozdziału kredytów przeznaczonych na okres budowy 1904—1912 dla poszczególnych regulacji z zastrzeżeniem przewidzianego w §. 10. ust. i) ustawy krajowej zatwierdzenia tych uchwał przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministerstwami;

b) Powzięcie uchwał co do generalnych projektów i kosztorysów opracowanych przez c. k. Namiestnictwo dla regulacji poszczególnych rzek wymienionych w §. 1. lit. A) na podstawie ogólnego programu a przejranych przez Wydział krajowy z zastrzeżeniem przedłożenia tych uchwał do zatwierdzenia c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych w myśl §. 11. ustawy krajowej ustęp 1.

c) Zatwierdzenie projektu szczegółowych opracowanych przez c. k. Namiestnictwo na podstawie projektów generalnych;

d) Powzięcie uchwał co do przedłożonych przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym programów budowy na każdy rok budowy z uwzględnieniem zatwierdzonych ogólnych projektów i rozporządzalnych środków pieniężnych;

e) Przyjmowanie peryodycznych sprawozdań c. k. Namiestnictwa o wykonanych budowlach i ich kosztach, o kosztach zarządu komisji, wreszcie o każdoczesnym stanie funduszu budowy;

f) Przedstawienie wniosków celem zabezpieczenia w drodze ustawodawczej dalszych koniecznych robót regulacyjnych i zabudowań w myśl §. 14. ustawy rybackiej;

g) Obrady i ewentualne dalsze zarządzenie co do zasadniczych, albo szczególnie ważnych wniosków i życzeń stron interesowanych;

h) Komisya spełnia wreszcie co do rzek i części rzek, należących do jej zakresu działania w warunkach zawartych w §. 15. ustawy krajowej względnie w poprzednim §. 8. ustęp 3 do 5 niniejszego rozporządzenia wykonawczego funkcyj komisji krajowej w myśl §. 23. ustawy z 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 117 o nieszkodliwym odprowadzaniu potoków górskich, a wówczas

przechodzi na nią prawo rozstrzygania, służące w myśl §. 14. tej ustawy c. k. Namiestnictwu.

§. 10.

Komisję dla regulacji rzek c. k. Namiestnictwo powołuje przynajmniej raz na rok i to najpóźniej w czerwcu. W miarę potrzeby może c. k. Namiestnictwo powoływać komisję albo z własnej inicjatywy lub też na wezwanie kompetentnych Ministerstw, względnie na wniosek Wydziału krajowego, kilka razy w roku.

Pisemne zaproszenia do współdziałania w komisji należy doręczać członkom komisji wraz z odnośnym porządkiem dziennym zawczasu przed ustanowionym terminem posiedzenia za poświadczeniem odbioru. Członkowie komisji są obowiązani zawiadamiać w najkrótszej drodze o ewentualnych przeszkodach c. k. Namiestnictwo, aby umożliwić powołanie we właściwym czasie ich zastępców.

Delegaci c. k. Ministerstw są obowiązani, w razie przeszkody podać je równocześnie także do wiadomości swej przełożonej władzy.

Przedmioty obrad i uchwał komisji mają referenci, którymi są z reguły administracyjni względnie techniczni zastępcy c. k. Namiestnictwa, tak przygotowywać, aby umożliwić członkom komisji zasiągnięcie ewentualnie potrzebnych bliższych wyjaśnień jeszcze przed obradami komisji.

§. 11.

Do prawomocności uchwał komisji jest konieczne: skonstatować przed rozpoczęciem posiedzenia przez przewodniczącego, że wszystkich członków komisji obydwóch grup względnie ich zastępców zaproszono, następnie obecność c. k. Namiestnika lub jego zastępcy i najmniej 5 członków (względnie zastępców).

Przy głosowaniach mają grupy złożone z uprawnionych do głosowania delegatów Administracyi państwa z jednej, zaś z delegatów Wydziału krajowego i Towarzystw rolniczych z drugiej strony oddawać tylko po jednym głosie.

Administracyi państwa względnie Wydziałowi krajowemu pozostawia się unormowanie sposobu głosowania w każdej grupie przed powyższem głosowaniem według własnego uznania.

Uchwałę komisji należy wówczas uważać za doszłą do skutku, jeżeli głosy obydwóch grup są zgodne.

W razie nieosiągnięcia zgodności obydwóch grup, ma rozstrzygać przewodniczący, jeżeli chodzi o rozstrzygnięcie sprawy w myśl §. 14. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 r. Dz. p. p. Nr 117. We wszystkich innych sprawach należy zasięgnąć decyzji interesowanych c. k. Ministerstw, po poprzednim wysłuchaniu Wydziału krajowego.

§. 12.

Przewodniczący jest obowiązany uchwały komisji, które uzna za przekraczające zakres jej działania, albo za sprzeczne z ważnymi względami publicznymi, przedkładać c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia.

Uchwały komisji powzięte wbrew głosowaniu zastępców c. k. Ministerstw i Wydziału krajowego wymienionych w §. 8. ustawy krajowej lit. a) i c) tudzież wymienionego w §. 15. ustawy

krajowej ewentualnego zastępcy c. k. Ministerstwa rolnictwa, należy na żądanie jednego z wymienionych zastępców przedkładać c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia (§. 9. ustawy).

§. 13.

Z każdego posiedzenia komisji ma być spisany protokół, do którego dołączyć należy porządek dzienny. W protokole należy uwidocznić, oprócz wymienienia obecnych członków, wszystkie wnioski, oświadczenia się i uchwały komisji, ostatnie w pełnem brzmieniu, wreszcie podać wynik głosowania.

Protokół ma podpisać Namiestnik, względnie jego zastępca, tudzież protokolant.

Po jednym egzemplarzu drukowanego protokołu należy udzielić c. k. Ministerstwu: spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa, a w razie objętym w §. 8. ustęp 4. także c. k. Ministerstwu kolejowemu, następnie Wydziałowi krajowemu, Towarzystwom rolniczym w Krakowie i we Lwowie, wreszcie wszystkim członkom komisji.

§. 14.

Wydatki połączone z czynnościami komisji, mają być pokrywane z funduszu budowy. Wydatki te ma c. k. Namiestnictwo utrzymywać w ewidencji oddzielnie od innych wydatków, a ich zestawienie dołączać jako załącznik po upływie każdego roku budowy do sprawozdania c. k. Namiestnictwa wymienionego w §. 9. lit. e, niniejszego rozporządzenia wykonawczego i przedłożyć komisji do zbadania, względnie uchwały.

§. 15.

Członkowie komisji, względnie ich zastępcy, którzy są urzędnikami państwowymi lub krajowymi, a nie mieszkają w siedzibie komisji, mają z powodu uczestnictwa w posiedzeniach komisji pobierać z funduszu budowy należące się im normalne diety i koszty podróży.

Innym członkom komisji względnie ich zastępcom, nie zamieszkałym w siedzibie komisji, należą się na czas trwania komisji i za każdy dzień podróży do i od miejsca komisji diety w wysokości 16 (szesnastu) koron, tudzież zwrot kosztów podróży według norm obowiązujących dla c. k. urzędników państwowych VI. rangi.

§. 16.

Wykonywanie budowli regulacyjnych na przestrzeniach rzek wymienionych w §. 1. lit. B. ma się odbywać wyłącznie według przepisów obowiązujących dla państwowych budowli wodnych. Przepisy obowiązujące dla wykonywania państwowych budowli wodnych mają przy wykonywaniu budowli regulacyjnych na przestrzeniach rzek, wymienionych w §. 1. lit. A. obowiązywać o tyle, o ile niniejsze rozporządzenie wykonawcze nie zawiera odmiennych postanowień.

Gdyby, przy przeprowadzeniu przewidzianych w ustawie krajowej z dnia 18. września 1901 dz. u. kr. Nr. 103. robót regulacyjnych okazała się potrzeba przedsięwzięcia robót w celu

nieszkodliwego odprowadzenia wód górskich i roboty te poruczone c. k. techniczno-lasowej sekcji dla zabudowania górskich potoków w Samborze do wykonania, ma co do nich zastosowanie instrukcja służbowa obowiązująca dla tej sekcji.

§. 17.

Kierownictwo budowli regulacyjnych wykonać się mających wspólnym kosztem państwa i kraju (§. 1. lit. A.) należy do c. k. Namiestnictwa we Lwowie. C. k. Namiestnictwo zestawia ogólny program, przeprowadza przedwstępne studia hydrotechniczne, opracowuje na ich podstawie generalne projekta i kosztorysy, które po porozumieniu z Wydziałem krajowym w myśl §. 9. lit. a) i b) niniejszego rozporządzenia wykonawczego mają być przedłożone uchwale komisji dla regulacji rzek a następnie Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

C. k. Namiestnictwo opracowuje na podstawie zdjęć szczegółowych, przedłożonych przez Kierownictwo regulacji i z uwzględnieniem zatwierdzonych projektów generalnych, szczegółowe projekta i kosztorysy, kieruje po zatwierdzeniu ich przez komisję dla regulacji rzek wykonaniem budowy w granicach kredytów, zezwolonych dla poszczególnych przestrzeni rzek na podstawie szczegółowych projektów, a przypadających na dotyczący rok i nadzoruje wreszcie ich wykonanie.

C. k. Namiestnictwo jest upoważnione zarządzać zmiany zatwierdzonych projektów szczegółowych, spowodowane zmiennością koryta z uwzględnieniem jednak zasad, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych i pod warunkiem, że nie pociągnie to za sobą znacznej zmiany w prowadzeniu strasy, ustalonych w projektach ogólnych, ani też przekroczenia zezwolonych kosztów.

O zarządzonych zmianach należy dodatkowo zawiadomić komisję dla regulacji rzek. — Gdyby się okazała potrzeba przekroczenia preliminowanych kosztów, c. k. Namiestnictwo postara się zawczasu o zgodzenie się na nie komisji dla regulacji i o zezwolenie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

C. k. Namiestnictwo jest dalej upoważnione zarządzać w ciągu okresu budowy, przewidzianego §. 1. ustawy krajowej roboty konserwacyjne na budowlach nowych i na istniejących dotąd na dotyczących przestrzeniach w myśl postanowień obowiązujących dla państwowych budowli wodnych, ma się jednak postarać o zezwolenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, jeżeli koszt budowy przekracza zakres jego działania.

C. k. Namiestnictwo ma nadzorować wykonywanie budowy, kontrolować ją przez peryodyczne inspekcje, przeprowadzać kolaudację wykonanych budowli i zawiadamiać o jej terminie Wydział krajowy, celem ewentualnego wzięcia udziału w kolaudacji.

C. k. Namiestnictwo nadzoruje i kontroluje zarząd wszystkich gruntów i odsypisk, należących do funduszu budowy, względnie zarządzonych na koszt funduszu budowy (§. 7. ustęp 2. niniejszego rozporządzenia) stara się o utrzymywanie ich w ewidencji, o zapisanie ich do ksiąg gruntowych, o odpowiednie celowi ich zagospodarowanie, tudzież o ekonomiczne zużytkowanie uzyskanego na nich materiału wiklowego.

Wreszcie spełnia c. k. Namiestnictwo wszelkie czynności techniczno-administracyjne i zarząd stojący w związku z regulacją rzek.

Zakres działania c. k. Namiestnictwa co do częściowych wypłat należytości za roboty wykonane, i zaliczek na roboty wykonać się mające, następnie co do kolaudacyi wykonanych budowli regulacyjnych określają §. 26. i 27.

§. 18.

Dla bezpośredniego kierowania robotami regulacyi rzek mają być utworzone dla każdej z wymienionych w §. 1. lit. A, punkt 1, 2, 3, 4, 6, 7, i 8, rzek osobne kierownictwa budowy, c. k. Namiestnictwu bezpośrednio podległe a składające się z kierownika budowy i z personelu technicznego i administracyjnego w miarę potrzeby. — Takie kierownictwa budowy mają być utworzone:

- ad 1)* dla Skawy z siedzibą urzędową w Wadowicach ;
- ad 2)* dla Raby z siedzibą urzędową w Bochni ;
- ad 4)* dla Wisłoka z siedzibą urzędową w Rzeszowie ;
- ad 6)* dla Stryja z siedzibą urzędową w Stryju ;
- ad 7)* dla Świcy i Sukiela z siedzibą urzędową w Bolechowie ;
- ad 8)* dla Bystrzycy nadwórniańskiej i sołotwińskiej i złączonej z siedzibą w Stanisławowie.

Przeprowadzenie robót regulacyjnych na dalszych przestrzeniach rzek wymienionych w §. 1. lit. A, które łączą się bezpośrednio z przestrzeniami, regulowanymi wyłącznie kosztem państwa, należy poruczyć c. k. kierownictwom utworzyć się mającym dla tych państwowych przestrzeni, względnie osobnym expozytorem tych kierownictw a mianowicie:

- ad 3)* na Popradzie od Muszyny do ujścia do Dunajca osobnej expozyturze c. k. kierownictwa dla regulacyi Dunajca w Nowym Sączu z siedzibą w Starym Sączu ;
- ad 5)* na Wiarze od Niżankowic do ujścia bezpośrednio kierownictwu dla regulacyi Sanu w Przemyśle ;
- ad 9)* Tanwi od granicy państwa do ujścia, osobnej utworzyć się mającej w Nisku expozyturze kierownictwa regulacyi Sanu w Przemyśle ;
- ad 10)* na Dunajcu na przestrzeni od Nowego Targu do Nowego Sącza bezpośrednio kierownictwu dla regulacyi Dunajca w Nowym Sączu ;
- ad 11)* na Wisłocze od Żmigrodu do Jasła, kierownictwu dla regulacyi państwowej przestrzeni Wisłoki od Jasła do ujścia w Dembiecy ;
- ad 12)* na Sanie od Liska do Sanoka osobnej expozyturze kierownictwa regulacyi Sanu w Przemyśle utworzyć się mającej w Dynowie.

Urzędowe siedziby c. k. Kierownictw względnie ich expozytur można zmienić tylko po uzyskaniu w tym celu pozwolenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

§. 19.

C. k. kierownictwa budowy dla regulacyi rzek, względnie ich expozytury mają wykonywać wszystkie pomiary, potrzebne do opracowania szczegółowych projektów, według wskazówek c. k. Namiestnictwa i w nawiązaniu do przygotowawczych robót hydrotechnicznych wykonanych dla zestawienia generalnych projektów, opracować na ich podstawie plan sytuacyjny, przekroje podłużne i poprzeczne rzeki i wykreślić projekt szczegółowy

na planie sytuacyjnym w zastosowaniu się do zasad projektu generalnego. o. Memoryał fak przygotowany mają one następnie przedłożyć c. k. Namiestnictwu wraz z wyczerpującem sprawozdaniem technicznym.

C. k. kierownictwa budowy przeprowadzają następnie budowę na podstawie zatwierdzonych szczegółowych projektów i kosztorysów i wykonują wszystkie techniczne czynności, należące do zakresu budownictwa wodnego, pod nadzorem i kontrolą c. k. Namiestnictwa. One zarządzają wszystkimi do funduszu budowy należącymi albo w jego zarząd oddanymi gruntami i uzyskanymi regulacjami i odsypiskami, i utrzymują w ewidencji ich granice.

Ich obowiązkiem jest postarać się o obsadzenie tych gruntów we właściwym czasie wikliną celowi odpowiadającą i zagospodarowanie tudzież o ekonomiczne użycie materiału wiklowego. One zestawiają raporta budowy na podstawie operatu wykonawczego, wykazy wypłat i t. p. wypłacają robotników przy robotach we własnym zarządzie i przedstawiają c. k. Namiestnictwu wnioski co do asygnowania należności przypadających przedsiębiorstwom.

Kierownik budowy lub jego zastępca bierze udział we wszystkich wodno-prawnych dochodzeniach, przy wywłaszczeniu gruntów i odgraniczeniach odsypisk, na przydzielonej mu przestrzeni rzeki.

Kierownik budowy ma przed końcem każdego roku przedkładać c. k. Namiestnictwu program robót regulacyjnych w dotyczącej przestrzeni na rok następny wraz z planami i przybliżonymi kosztorysami.

Kierownik budowy jest odpowiedzialny za ściśle wykonanie zatwierdzonych projektów szczegółowych i na każdy rok ułożonych programów budowy, jakoteż za odpowiednie celowi i ekonomiczne użycie powierzonych mu funduszy na budowę i na inne cele wreszcie ma zwracać baczną uwagę na wszystko, co może przyczyniać się do należytego i celowi odpowiedniego przeprowadzenia budowli i regulacyjnych.

W tym celu jest upoważniony do przedsięwzięcia mniejszych zmian w zatwierdzonym projekcie szczegółowym, o ile one nie naruszają głównych zasad projektu i zatwierdzonej trasy regulacyjnej, o ile nie powodują przekroczenia kosztów budowy i o ile są konieczne ze względu na powstałe w czasie robót regulacyjnych zmiany koryta.

Jeżeli zasadnicze zmiany projektu okażą się konieczne, ma kierownik budowy przedłożyć o tem c. k. Namiestnictwu należyście uzasadnione planami poparte sprawozdanie. Kierownik budowy jest dalej obowiązany po zejściu lodów i po opadnięciu wysokich wód, skutecznie w najkrótszym czasie mniejsze roboty konserwacyjne na budowlach istniejących, o ile prawdopodobne koszta naprawy nie przekroczą przy grupach budowli składających się z kilku uzupełniających się nawzajem budowli, kwoty 4000 K. zaś przy pojedynczych większych budowlach kwoty 500 K. — O zarządzeniu tych robót konserwacyjnych należy jednak przedłożyć c. k. Namiestnictwu bezzwłocznie wykaz odpowiednio instruowany.

Na większe roboty rekonstrukcyjne należy zawczasu uzyskać zezwolenie c. k. Namiestnictwa na podstawie należyście uzasadnionych wniosków.

W razie grożącego niebezpieczeństwa jest kierownik budowy upoważniony zarządzić także większe roboty budowlane; wówczas jest jednak obowiązany przedłożyć c. k. Namiestnictwu

bezwzględnie uzasadnione i planem poparte sprawozdanie z podaniem przybliżonych kosztów.

Kierownicy budowy są wreszcie obowiązani przedkładać c. k. Namiestnictwu wykazy miesięczne, w których ma być postęp poszczególnych budowli uwidoczniiony na mechanicznie sporządzonych odbitkach planów sytuacyjnych.

Nadto mają c. k. kierownictwa budowy przedkładać sprawozdania roczne i wykazy czynności, które mają zawierać: osiągnięte wyniki budowy na podstawie generalnych przekrojów podłużnych i charakterystycznych przekrojów poprzecznych, zestawienie zezwolonych i rzeczywistych kosztów budowy według kategorii wydatków, wszystkie ważne z regulacją w ścisłym związku stojące okoliczności, wreszcie ewentualne całej budowy dotyczące się uwagi i wnioski.

§. 20.

Do załatwiania spraw wschodzących w zakres działania politycznych władz powiatowych, a będących w związku z regulacjami rzek, ustanowi c. k. Namiestnictwo osobnych c. k. komisarzy a to w miarę rozmiaru spraw jednego komisarza dla jednego kierownictwa budowy, albo też dla kilku.

Ci c. k. komisarze pełnią swe obowiązki jako organa właściwych c. k. Starostw, ich zakres zaś działania ureguluje osobna instrukcja.

Komisarzom dla spraw wodnych porucza się nadto czynności urzędowe c. k. Starostw wyszczególnione w §§. 12, 13 i 17. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 117, jeżeli chodzić będzie o roboty w celu nieszkodliwego odprowadzenia wód górskich.

§. 21.

Do przeprowadzenia wywłaszczenia gruntów i realności potrzebnych dla regulacji rzek objętych w §. 1, ma być zastosowaną w myśl §. 13. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66, ustawa z dnia 18. lutego 1878, Dz. p. p. Nr. 30 o wywłaszczeniu w celu budowy kolei żelaznych i utrzymania na nich ruchu.

Przy oddawaniu wywłaszczonych gruntów i realności przez strony i przy przyjęciu ich w zarząd c. k. kierownictwa budowy będzie spisany protokół objęcia względnie oddania, do którego należy dołączyć dokładny wykaz odnośnych parcel gruntowych i realności, tudzież plan sytuacyjny.

Grunt wywłaszczony na rzecz funduszu budowy odgraniczy się w obecności stron. To samo postępowanie ma być zachowane przy odbiorze odsypisk, starych ramion i koryt nyzskanych przez budowlę regulacyjną, a przypadających funduszowi budowy. — W protokołach należy powołać odnośne akta nabycia.

§. 22.

Odgraniczenia i pomiary wszystkich na rzecz funduszu budowy wywłaszczonych gruntów i realności uzyskanych wskutek budowli regulacyjnych odsypisk, starych ramion i koryt, opracowanie odnośnych z planami katastralnymi nawiązanych planów sytuacyjnych, utrzymywanie w ewidencji należących do funduszu budowy i w jego zarząd oddanych gruntów i ich planów mają skutecznie geometry ustanowieni przy c. k. Namiestnictwie

a w miarę potrzeby także przy poszczególnych kierownictwach budowy.

Wpisy tych gruntów do ksiąg gruntowych na rzecz funduszu budowy, zarządzi c. k. Namiestnictwo na podstawie prawomocnych orzeczeń, kontraktów, lub innych dokumentów tudzież na podstawie planów sytuacyjnych, sporządzonych przez geometrów.

§. 23.

Pobory wszystkich przy c. k. Kierownictwach budowy tudzież przy c. k. Namiestnictwie sprawami regulacji rzek zajętych urzędników technicznych i administracyjnych, pomocników technicznych, jakoteż personelu mianowicie do pomiarów gruntów, do prowadzenia rachunkowości i spraw kancelaryjnych, do obsługi, tudzież wszystkie wydatki na wynajem i urządzenie biur, wogóle wszystkie wydatki wynikające z przeprowadzenia regulacji rzek, należy pokrywać z funduszu budowy.

Fundusz budowy ma pokrywać również koszta komisyjne organów administracji państwa i Wydziału krajowego, wysyłanych w celu kontroli, kołaudacji i zbadania projektów szczegółowych na miejscu, tudzież koszta czynności urzędowych c. k. inspektoratu przemysłowego, zarządzonych i przeprowadzonych z powodu przeprowadzenia regulacji rzek objętych niniejszem rozporządzeniem wykonawczem (§. 14. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66).

Koszta wynikłe z pokrycia poborów osobistych i wydatków rzeczowych c. k. Kierownictw, które przeprowadzić mają równocześnie roboty regulacyjne na przestrzeniach rzek, wymienionych w §. 1. lit. A i lit. B. należy rozdzielać na fundusze przeznaczone dla grup A i B (§. 14.) w takim stosunku, w jakim będą do siebie stały koszta budowli regulacyjnych wykonanych przez te kierownictwa na przestrzeniach obydwóch grup.

W tym samym stosunku będzie przeprowadzony rozdział kosztów, poniesionych przez c. k. Namiestnictwo na pobory osobiste i wydatki rzeczowe przy załatwianiu czynności, stojących w związku z regulacjami rzek na fundusze przeznaczone dla grup A i B. Stosunek ten należy rachunkowo oznaczać na podstawie wydatków trzechletnich okresów budowy a oznaczony w ten sposób z trzechletniego okresu budowy stosunek może być przyjęty w porozumieniu z Wydziałem krajowym dla jednego lub kilku z następujących okresów w celu uniknięcia zawyżonych obliczeń.

§. 24.

Program robót na przestrzeniach rzek objętych §. 1. lit. A. zestawia c. k. Namiestnictwo dla każdego roku budowy w porozumieniu z Wydziałem krajowym na podstawie wniosków, przedkładanych w tym celu przez kierownictwo budowy, z uwzględnieniem ogólnego programu, zatwierdzonych ogólnych projektów i rozporządzalnych funduszy i przedłoży je następnie komisji dla regulacji rzek do uchwały.

§. 25.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych i Wydział krajowy mają w miarę potrzeby z reguły raz w rok kontrolować roboty

w toku będące, przez swoje organa techniczne ile możności równocześnie i wspólnie z organami technicznymi c. k. Namiestnictwa, delegowanymi w tym samym celu.

Kierownik budowy i urzędnicy techniczni przeznaczeni do wykonania budowy są obowiązani udzielać delegatom tych władz wszystkich do budowy odnoszących się wyjaśnień.

Wymienieni delegaci mają przedkładać swoim przełożonym władzom sprawozdania o poczynionych spostrzeżeniach, ewentualnie spisać protokół objazdu, w którym należy przedstawiać wnioski uznane za potrzebne. Protokół ten c. k. Namiestnictwo udzieli Wydziałowi krajowemu, a następnie przedłoży go c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

§. 26.

Właściwe roboty regulacyjne należy z reguły wykonać we własnym zarządzie, roboty zaś ziemne w drodze akordowej; pozostawia się jednak ocenienie c. k. Namiestnictwu, wykonywać także i te roboty we własnym zarządzie, względnie oddawać w przedsiębiorstwo poszczególne rodzaje robót i dostawę potrzebnych materiałów budowlanych, o ileby się to okazało korzystniejsze. W razie wykonania budowy we własnym zarządzie ma prowadzący budowę wypłacać wynagrodzenia robotników na podstawie list i wykazów płatniczych, sprawdzonych i podpisanych przez kierownika budowy, względnie kierownika ekspozytury.

W razie oddanie robót w przedsiębiorstwo Namiestnictwo przeprowadzi rozprawy ofertowe według przepisów i postanowień istniejących dla budowli państwowych.

§. 27.

C. k. Namiestnictwo jest upoważnione skutecznie wypłaty przypadających przedsiębiorstwom budowy należności w miarę wykonanych robót lub dostaw na podstawie przedłożonych przez c. k. kierownictwo raportów budowy i poświadczeń należności. C. k. Namiestnictwo jest również uprawnione wypłacać c. k. Kierownictwu budowy odpowiednie zaliczki na wykonywane we własnym zarządzie budowie i dostawy materiałów z zastrzeżeniem przedkładania z ich strony rachunków we właściwym czasie.

§ 28.

Kolaudację wykonanych budowli regulacyjnych przeprowadza osobna komisja kolaudacyjna, składająca się z wyższego urzędnika technicznego c. k. Namiestnictwa, i właściwego kierownika budowy, na polecenie c. k. Namiestnictwa i na podstawie przedłożonych przez kierownictwo budowy raportów i rachunków sprawdzonych przez c. k. Namiestnictwo. O terminach kolaudacji na rzekach objętych §. 1. lit. A. należy zawiadomić Wydział krajowy celem ewentualnego wysłania ze swej strony zastępcy.

Wynik kolaudacji robót wykonanych na rzekach, objętych §. 1. lit. A. i wnioski kolaudantów załatwia ostatecznie c. k. Namiestnictwo po porozumieniu się z Wydziałem krajowym, a tylko w razie różnicy zdań między c. k. Namiestnictwem a Wydziałem krajowym albo w razie przekroczenia zezwolonych kosztów budowy, należy akt kolaudacyjny przedłożyć c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do rozstrzygnięcia. — Temu Ministerstwu

należy również przedkładać ewentualne zażalenia przedsiębiorców wniesione z powodu takiego rostrzygnięcia c. k. Namiestnictwa wydanego w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 29.

Z końcem każdego roku budowy, a najpóźniej do 1. marca następnego roku c. k. Namiestnictwo zestawia zamknięcie rachunków z zarządu funduszków budowy dla każdej z poszczególnych rzek odrębnie.

Zamknięcia rachunków odnoszące się do rzek objętych w §. 1. lit. A. należy udzielać Wydziałowi krajowemu, któremu służy prawo rozpatrywania także rachunków szczegółowych.

Zamknięcia rachunków przyjęte do wiadomości przez Wydział krajowy należy przedkładać komisji dla regulacji rzek. — Zamknięcia rachunków będą także wówczas przedkładane komisji dla regulacji rzek, jeżeli co do nich nie przyszło do porozumienia między Namiestnictwem a Wydziałem krajowym. — Komisja dla regulacji rzek ma co do zamknięcia rachunków powziąć stanowczą uchwałę.

Ostatecznie przyjęte zamknięcia rachunkowe funduszu budowy dla obydwu grup będą przedkładane do wiadomości c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

O d e z w a

Wydziału krajowego z dnia 21. sierpnia 1903 L. 68.063 do c. k. Namiestnictwa.

Oдноśnie do tamtejszej odezwy z dnia 25. lipca rb. L. 82.742 oznajmiamy c. k. Namiestnictwu, że Wydział krajowy proponuje wprowadzenie następujących zmian względnie uzupełnień w projekcie rozporządzenia wykonawczego do ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 o regulacji rzek kanałowych:

1. W ustępie A) §. 1, gdzie jest mowa o przeprowadzeniu regulacji przez Administracyę państwa „w porozumieniu“ z Wydziałem krajowym, zastąpić wyraz „porozumieniu“ słowami „przy współudziale Wydziału krajowego“, podobnie jak to ma miejsce przy prowadzeniu kraj. przedsiębiorstw melioracyjnych odnośnie do Administracyi państwa, oraz w §. 1. rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem (Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 71 ex 1894), którą przeprowadza Administracya państwa przy współudziale Wydziału krajowego.

2. W ustępie e) §. 2 należałoby opuścić słowa „o ile ustrój danej rzeki na to pozwoli“, gdyż w każdym razie należy przy regulacji przestrzeni rzek stanowiących wspólną sieć wodną z kanałami spławnymi dążyć do tego, aby regulacya umożliwiła przynajmniej spław drzewa.

3. W ostatnim ustępie §. 2. położono nacisk na oględziny rzek i studia przygotowawcze, podczas gdy w tym ustępie chodzi o protokolarne ustalenie zasad regulacji. Wypadałoby więc odmiennie ten ustęp wystylizować, mianowicie:

„Po prowadzeniu studiów hydrotechnicznych dotyczących przestrzeni rzek i zbadaniu tych rzek na miejscu przez organa techniczne Administracyi państwa i Wydziału krajowego mają być ustalone protokolarnie zasady regulacji, które należy przedłożyć c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia“.

4. W ustępie drugim §. 4. gdzie wymieniony jest 40% datek kraju, należy po słowie „kraj“ dodać wyrazy „wraz ze stronami interesowanemi“ — a to w myśl §. 3. ustawy.

5. Przedostatni ustęp §. 5. zawiera postanowienie niezgodnie z dotychczasowymi zasadami stosowanymi przy regulacjach, wedle których grunta uzyskane przez regulację stanowią własność funduszu konserwacyjnego (§. 22. rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem). Należałoby więc w tym ustępie opuścić słowa „dochód z gruntów uzyskanych . . . z ich sprzedaży“, a natomiast zamieścić nowy ustęp:

„Dochód z gruntów uzyskanych wskutek regulacji lub w jakikolwiek sposób na bytych, względnie kapitał uzyskany z ich sprzedaży wpływać ma do funduszu konserwacyjnego, którym administruje Namiestnictwo. Z tego samego powodu należałoby wprowadzić zmianę w drugim ustępie §. 7. traktującym o dochodzie z odsypisk, mianowicie

„Dochód z wymienionych odsypisk i gruntów wpływa do funduszu konserwacyjnego“.

6. W ustępie c) §. 9. należałoby po słowach „przez c. k. Namiestnictwo“ dodać: „w porozumieniu z Wydziałem krajowym“.

7. W §. 9. należałoby zupełnie opuścić ustępy f) i h), które się powołują na §§. 14 i 15. ustawy, gdyż wedle projektowanej noweli do ustawy regulacyjnej, którą Wydział krajowy przedkłada równocześnie do l. 9.826. c. k. Prezydium Namiestnictwa §§. 14 i 15. mają być zmienione.

Natomiast należałoby zamieścić w §. 9. postanowienie co do ilości personelu technicznego mającego się przydzielić w miarę zatwierdzonego programu do prowadzenia budowy na poszczególnych rzekach. Odnośny ustęp lit. f) mógłby opiewać, jak następuje:

„f) Powzięcie uchwał co do liczby personelu technicznego, jaka ma być przydzieloną do prowadzenia budowy na poszczególnych rzekach“.

8) Wyznaczenie terminu obrad kraj. komisji regulacyjnej na miesiąc czerwiec (w §. 10.) nie wydaje się Wydziałowi krajowemu odpowiednim, gdyż w myśl §. 12. ustawy najważniejszym zadaniem tej komisji są obrady i uchwała co do programu budowy na rok następny, a zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy c. k. Namiestnictwo do czerwca każdego roku ułoży już program budowy na rok następny, zwłaszcza, że wedle §. 19. projektu rozporządzenia, kierownicy budowy mają ten program przedkładać dopiero „przed końcem każdego roku“.

Z tego powodu byłoby może odpowiedniejszym ustanowienie terminu obrad komisji na miesiąc październik, zwłaszcza, że bezpośrednio przed tym terminem, delegacji c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i handlu mogłoby zwiedzić roboty regulacyjne na miejscach w czasie, kiedy stany wód są za zwyczaj niskie i najdogodniejsze dla obejrzenia budowli.

9. Ze względu na projektowaną nowelę do ustawy regulacyjnej należałoby w ostatnim następie §. 11. opuścić słowa od „ma rozstrzygać przewodniczący we wszystkich innych sprawach“ tak, iż ten ustęp opiewałby jak następuje:

„W razie nieosiągnięcia zgodności obydwóch grup, należy zasięgnąć decyzji interesowanych c. k. Ministerstw po poprzednim wysłuchaniu Wydziału krajowego“.

10. W ustępie drugim §. 17 po wyrazach „szczegółowe projekty i kosztorysy“, proponuje się wstawić: „które mają być udzielone Wydziałowi krajowemu“.

11. W ustępie czwartym §. 17 należałoby pierwsze zdanie, w którym pominięto Wydział krajowy, zmienić, jak następuje: „O zarządzonych zmianach należy zawiadomić Wydział, krajowy i komisję dla regulacji rzek“ — a w konsekwencji w następnym zdaniu przed wyrazami „komisji dla regulacji“ wstawić: „Wydziału krajowego“.

12. W ostatnim zdaniu ustępu czwartego §. 17, który traktuje o konserwacji, należałoby opuścić: „w myśl postanowień obowiązujących dla państwowych budowli wodnych, ma się jednak postarać o zezwolenie Ministerstwa spraw wewnętrznych, jeżeli koszt budowy przekracza zakres jego działania“, — postanowienie to bowiem jest sprzeczne z intencją ustawy, która dla przyspieszenia robót i uproszczenia postępowania powołała do życia kraj. komisją regulacyjną, aby uniknąć długiej korespondencji z władzami centralnymi i zapobiedz przewlekaniu robót, zwłaszcza konserwacyjnych, które najeździej nie cierpią żadnej zwłoki.

13. W piątym ustępie (1. zdaniu) §. 17 należałoby dodać po słowie „c. k. Namiestnictwo“ i „Wydział krajowy“ (podobnie jak w §. 19. rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem), w konsekwencji zaś wyeleminować w tym zdaniu słowa: „zawiadamiać o jej terminie Wydział krajowy, celem ewentualnego wzięcia udziału w komisji“, — kraj bowiem, który konkuruje 40% do kosztów budowy, powinien brać udział i w inspekcjach i w kolaudacjach.

14. Siedziba ekspozytury dla regulacji Sanu od Liska do Sanoka byłaby właściwszą w Sanoku, aniżeli w Dynowie, która to ostatnia miejscowość nie leży nawet na przestrzeni Lisko - Sanok. Z tego powodu byłaby więc pożądaną zmianą ustępu ad 12) §. 18.

15. W §-fie 19 należałoby dodać jako ostatni ustęp:

„Roczne sprawozdania z budowy mają być udzielane Wydziałowi krajowemu“.

16. Ostatnie zdanie w ostatnim ustępie §. 23. od słów: „Stosunek ten należy rachunkowo oznaczyć na podstawie wydatków trzechletnich do w celu uniknięcia zawitych obliczeń“ należy zupełnie wyeleminować, gdyż Wydział krajowy żąda dokładnego rozdzielenia kosztów zarządu przy regulacji tych rzek, do których kosztów kraj konkuruje, od kosztów zarządu regulacji rzek państwowych. Obliczenia te zresztą nie będą zawile, gdyż przedewszystkiem muszą być rozdzielone koszty budowy jednej i drugiej kategorii, a obliczenie kosztów zarządu w procentach kosztów właściwej budowy nie przedstawia żadnych trudności.

17. W ustępie pierwszym §. 25, gdzie jest mowa o kontroli robót przez delegatów Ministerstwa spraw wewnętrznych i Wydziału krajowego, należałoby zastąpić słowa „z reguły raz w rok“ wyrazami „a przynajmniej raz w rok przed zebraniem się krajowej komisji regulacyjnej“.

18. Z powodów przytoczonych w tutejszej odezwie z dnia 5. czerwea 1902 L. 39.501, proponuje Wydział krajowy następującą stylizację §. 26. projektu rozporządzenia wykonawczego przy równoczesnem wyeleminowaniu ostatniego ustępu tego paragrafu.

„Budowę należy prowadzić z reguły w zarządzie własnym za wynagrodzeniem od wymiaru.

Wykonanie robót ziemnych i budowli regulacyjnych upoważnioną jest Administracya państwa oddać Wydziałowi krajowemu po cenach jednostkowych kosztorysu.

W razie wykonania budowy we własnym zarządzie ma prowadzący budowę wypłacać wynagrodzenia robotników na podstawie list i wykazów płatniczych sprawdzonych i podpisanych przez kierownika budowy, względnie kierownika ekspozytury“.

19. Podobnie jak przy innych regulacjach prowadzonych przez Administracyę państwa (Dniestr od Rozwadowa do Żurawna, Soła i Łomnica) powinien być powołany do kolaudacyi także delegat Wydziału krajowego.

Z tego powodu proponuje się w ustępie pierwszym §. 28. wstawienie po słowie „Namiestnictwa“ wyrazów: „i wyższego urzędnika technicznego Wydziału krajowego, tudzież“. Wskutek tego należy całkiem wyeleminować drugie zdanie następu pierwszego §. 28. od słów: „O terminach do ze swej strony następcy“.

20. Z uwagi, że wedle §. 8. ustawy wszystkie techniczne i ekonomiczne sprawy załatwiać ma komisya, byłoby wskazane poruczyć tej komisji także decyzją co do zażaleń przedsiębiorców przeciw rostrzygnięciu Namiestnictwa wydanego w porozumieniu z Wydziałem krajowym, podczas gdy wedle ostatniego ustępu projektu rozporządzenia wykonawczego miałyby te zażalenia załatwiać Ministerstwo spraw wewnętrznych.

W razie gdyby wprowadzenie powyższych zmian do rozporządzenia wykonawczego miało nasunąć c. k. Namiestnictwu jakie wątpliwości, Wydział krajowy bardzo chętnie zgadza się na proponowane zwołanie wspólnej komisji złożonej z delegatów c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego celem wyrównania różnic w zapatrywaniach.

U s t a w a

z dnia o zaciągnięciu pożyczki na pokrycie datku kraju do kosztów regulacji rzek mającej się wykonać w myśl ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Celem pokrycia datku krajowego do kosztów regulacji rzek w myśl §. 4. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 w okresie od r. 1904 do r. 1912 upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w 4% obligacyach krajowych z terminem umorzenia 50-letnim w imiennej wartości 7,000.000 K.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim Ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

U s t a w a

z dnia zmieniająca postanowienia §§. 14. i 15. ustawy z dnia 18. września 1901. Dz. u. kraj. Nr. 103. o regulacyi rzek wykonać się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwea 1901. Dz. p. p. Nr. 66. w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

§§. 14. i 15. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 zostają uchylone w dotychczasowem brzmieniu i opiewać mają, jak następuje:

§. 14.

Regulacya górnych przestrzeni rzek stanowiących wspólną sieć wodną z drogami wodnemi, mającemi się zbudować wedle §. 1. d) ustawy z dnia 11. czerwea 1901 Dz. p. p. Nr. 66, tudzież regulacya ich dopływów wraz z zabudowaniem i zalesieniem źródlowisk, której koszta obliczono w programie regulacyi wód z dnia 24. listopada 1902 na 28,138.000 koron, ma być wykonana wspólnym kosztem państwa i kraju.

Roboty powyższe mają obejmować:

A) regulacyę następujących przestrzeni rzek:

1. Skawy od ujścia Bystry do Suchy;
2. Raby od ujścia Mszany do Lubienia;
3. Wisłoki od Rozstajnego do Żmigrodu;
4. Ropy od ujścia Zdyni do Wisłoki;
5. Jasiołki od Woli wyżniej do Wisłoki;
6. Wisłoka od ujścia Morwawy do Frysztaka;
7. Sanu od Rajskiego do Liska;
8. Wiaru od Łomny do Niżankowic;
9. Strwiąża od Krościenka do Biskowic;
10. Dniestru od ujścia Mszance do Kornalowic;
11. Oporu od ujścia potoku Orawy do Stryja;

B) zabudowania potoków górskich i zalesienia w następujących dorzeczach:

1. Dunajca, Popradu i Białego wraz z regulacyą Czarnego Dunajca od Kościelisk do Nowego Targu i Białego Dunajca od Zakopanego do Nowego Targu;

2. Soły;
3. Skawy;
4. Raby;
5. Wisłoka;
6. Sanu;
7. Dniestru;
8. Łomnicy;
9. Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej.

§. 15.

Do kosztów robót w §. 14. wyszczególnionych przyczynić się ma państwo i kraj w stosunku, jaki określają §§. 3. i 4. tej ustawy krajowej.

Blizsze postanowienia co do ostatecznych kosztorysów, terminów rozpoczęcia i czasu trwania budowy, kierownictwa robót, wysokości datków konkurencyjnych prywatnych stron interesowanych, tudzież konserwacyi wykonanych robót wydane zostaną dla tych przedsiębiorstw w drodze osobnych ustaw krajowych.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.
